

นิมิตมี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ๘๗. นั่งสมาธิแล้วปวดระหว่างคิ้วมาก บางทีปวดจนทนไม่ได้ รู้สึกไม่สบาย บางครั้งต้องลืมตาขึ้นมา ผมเพิ่งหัดนั่ง นั่งได้หน่อยเดียวประมาณ ๕ - ๑๐ นาทีเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่จะทนไม่ไหว อาจารย์ครับ ระยะแรกเริ่มภาวนา ให้ภาวนาพุทโธอย่างเดียวใช้หรือเปล่า ยังไม่ต้องกำหนดลมหายใจ ผมเข้าใจถูกหรือเปล่าครับ ได้พยายามอยู่กับพุทโธโดยตลอดใช่ไหมครับ กระผมอยากให้อาจารย์แนะนำด้วย

หลวงพ่ : ถ้าปวดถึง มันปวดมันตึงนี่นะ มันปวดระหว่างคิ้ว อาการอย่างนี้ อย่างเช่นถ้าเราไปเหยียบหนามแล้ว เราเดินไป หนามตำเท้า เดินไปต้องมีอาการเจ็บปวดแน่นอน แต่ถ้าคนที่เท้าไม่มีหนาม มันก็เดินไปได้ตามความสบายใช่ไหม แต่ถ้าใครเหยียบหนามนะ สิ่งที่มีมันอยู่ในเท้านี้ เวลาเหยียบไปนี่มันจะมีความรู้สึกเจ็บแปล็บๆ

นี่ปวดถึง เห็นไหม เราจะเห็นว่าเท้าปกติ กับเท้าที่เหยียบหนามมานี้ มันแตกต่างกัน จิตปกติ กับจิตที่มันภาวนานี้มันแตกต่างกัน จิตปกติเราก็มองเราปกติหมดแหละ แต่เราไม่รู้หรือว่า จิตใจของเราในความสะดวกของจิตของเรา มันมีอะไรสะสมอยู่ในใจที่นั่นพอนั่งไป ความวิตกกังวล ความอะไรต่างๆ นี่มันถึงทำให้เราปวดระหว่างคิ้ว เราปวดศีรษะ เราปวดอะไรต่างๆ เห็นไหม นี่แค่ ๕ - ๑๐ นาทีนะ ฉะนั้นเราต้องปล่อยตัวตามสบายให้หมด เราปล่อยตัวตามสบายเลย แล้วเวลาเรากำหนดตั้งสติ คำว่าสติคือระลึกความรู้สึกเฉยๆ แล้วกำหนดพุทโธ พุทโธอะไรไป

อันนี้มันด้วยความวิตกกังวลนะ ถ้าจะพูดแบบทางธรรม เขาเรียกอุปาทานในอุปาทานของคนนี้มันร้อยแปด ฉะนั้นเวลาภาวนาไป การภาวนานี้คือธรรมะ พุทธานุสสติคือสังขาร พอเราจะเอาสังขารเข้ามา ไอ้ความเคยใจของเรา ไอ้กิเลสของเรานี้มันจะต่อต้าน การต่อต้านของมันนี้ต่อต้านด้วยการแสดงออกอย่างนี้ มันต่อต้านด้วยการ

แสดงออกเห็นใหม่ เจ็บนูนปวดนี้ มีความกังวลอย่างนูนอย่างนี้ แต่ความจริงมันไม่มี ให้อำนาจไม่มีนี่พูดไม่ได้นะ เพราะเดี๋ยวปัญหาต่อไปจะพูดคำนี้

ให้อุจรรยาคือไม่มี คือว่ามันมีความรู้สึก มันมี แต่ความจริงมันเป็นอารมณ์ใจ คำว่าไม่มีคือมันเป็นอารมณ์ แล้วเราไปเกาะมัน พอไปเกาะมัน มันก็จะมีปฏิกิริยาขึ้นมา แล้วแปลกด้วยนะความรู้สึกของเราเนี่ย ถ้ามันสะกิดใจแล้วเนี่ย มันจะฝังใจมาก นี่ก็เหมือนกัน พอเรามีความปวด มีความรู้สึกตรงไหนบ้าง จิตมันจะรับรู้ทันทีเลย แล้วพอมันภาวนาครั้งต่อไป อันนี้มันจะแสดงออกทันที แล้วเราก็จะคล้อยตามไป

ฉะนั้น เริ่มต้น เอาใหม่ ถ้ามันปวดห้วงก็มาก เวลานั่งสมาธิไปมีความปวดห้วงก็อะไรต่างๆ เราเอาใหม่ เอาใหม่คือว่าเราทำของเรา เรากลับมาเช็คของเราก่อน เรากลับมาเช็คของเราว่าเราเป็นปกติ แล้วกำหนดโดยที่ว่าจะไม่ไปไว้ที่ใด ไว้ที่พุทโธ พุทโธ พุทโธ แล้วลมหายใจ เขาบอกว่าต้องลมหายใจใหม่ นี่เขาบอกเขาพุทโธอย่างเดียว ไม่ต้องใช้ลมหายใจ ถ้าขณะ ๕ นาที ๑๐ นาทียังมีอาการความรู้สึกอยู่เนี่ย เราแนะนำว่าควรอยู่กับลมหายใจด้วย ลมหายใจนี้เป็นอานาปานสติ เวลากำหนดพุทโธนี่เป็นพุทธานุสสติ

ฉะนั้นพุทธานุสสติแล้วพุทโธ พุทโธนี่มันแว้งกว้างใจใหม่ พอแว้งกว้างนะ จิตนี้ คุปกติเรากลืมตาสี เรากลืมตาเรามีความรู้สึก เรามีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมใจใหม่ พอเราหลับตาบิบบี้มันแว้งกว้าง เราพุทโธ พุทโธนี่ทำจิตให้มันแบบไม่มีที่เกาะใจ ฉะนั้นเราเพิ่มลมหายใจเข้าไปด้วย เพราะมีลมหายใจ ความรู้สึกที่ลมหายใจนี้มันจะชัดเจนมาก จิตจะได้เกาะอยู่ที่ลมหายใจด้วย แล้วพุทโธด้วย มันจะได้ไม่สนใจใ้ปวดๆ นั้นใจ ไม่ให้จิตนี้ไปสนใจใ้ปวดๆ นั้น ให้กลับมาชัดเจนที่ลมหายใจเข้า และลมหายใจออก แล้วนี่พุทโธ ลมหายใจเข้านี่พุท ลมหายใจออกนี่โกไปก่อน

เอาซัดๆ อยู่อย่างนี้ แล้วเวลามันมีความรู้สึกต่างๆ ที่ว่ามันจะปวดห้วงก็ว่า มันจะปวดศีรษะนี้ เราพยายามเอาความรู้สึกเรามาไว้ที่พุทโธ เอาความรู้สึกมาไว้ที่ลมหายใจ ให้มันซัดๆ ที่ลมหายใจ คือว่าทั้งลมหายใจด้วย พุทโธด้วยนี่มันเป็นรูปธรรมที่เราจะชัดเจน มันจะได้ปล่อยอารมณ์ความรู้สึกที่ไปรับรู้ความเจ็บปวด ความปวดศีรษะนั้น เอามาอยู่ที่นี้ก่อน ลองแก้อย่างนี้ไปก่อน พอแก้อย่างนี้ เราจะย้อนกลับไปฟ้่าเท้า ที่เท้าปกติกับเท้าที่

เหยียบเสี้ยนหนามมา ทำปกติคือมันไม่มีเสี้ยนหนาม มันเดินไปโดยปกติ ถ้าทำมีเสี้ยนหนามนี้ มันจะมีเสี้ยนหนามอยู่ในเท้า เวลาเหยียบไปมันจะมีความเจ็บของมัน

จิตของเราที่เราพยายามดูแลของเรา รักษาของเรา แล้วถ้ามันเป็นอย่างไรก็ย้อนกลับมา ทีนี้ถ้าพูดถึงเท้านี้มันมีหนามใช่ไหม เราบ่งหนามออกใช่ไหม หนามในเท้าหลุดออกไปแล้วนี้มันก็เป็นเท้าปกติ มันก็หายเหมือนกัน จิตนี้เวลามันมีปัญหาขึ้นมา เราก็กลับมาดูแลของเรา เราต้องพยายามฝืนของเรา ความฝืนนั้นมันก็เหมือนกับเราบ่งสิ่งใดที่มันอยู่ในฝ่าเท้า นั่น ไอ้นี้ก็เหมือนกัน เวลาพุทโธมันเจ็บหว่างคิ้ว มันอะไรต่างๆ นี่เรากลับมาที่พุทโธซัดๆ มันก็เหมือนกับเราถอนถอดเสี้ยนถอดหนามนั้น ออกจากเท้าเหมือนกัน แล้วถ้าจิตมันเป็นไปได้อันจะเป็นไปได้ ถ้ามันมีปัญหา หมายถึงว่า พออะไรมันฝังใจแล้วนี้มันจะไปคิด นี่การแก้จิตใจ

โดยหลักเป็นอย่างนี้ โดยหลักเป็นอย่างที่เราอธิบาย แต่โดยการกระทำนี้เหมือนเด็กเมื่อก็เห็น ไหม พอเราบอก เด็กก็บอกว่าเข้าใจทั้งนั้นละ เด็กเดี๋ยวนี้เข้าใจได้ทุกอย่างแหละ เข้าใจแต่เด็กทำอะไรไม่ได้ใจ เข้าใจโดยไม่มีหลักเกณฑ์ใจ นี่ก็เหมือนกันโดยหลัก ถ้าพุทโธกับลมหายใจซัดๆ นี่ อาการเจ็บปวดนี้ต้องหายไปเด็ดขาด อาการที่มันปวดหว่างคิ้วอาการต่างๆ จะต้องหายไปเด็ดขาด เพราะอาการปวดหว่างคิ้ว คูสืออย่างเช่นเท้าปกตินี้เห็นไหมมันไม่เจ็บใช่ไหม เราเหยียบหนามมามันเจ็บใช่ไหม แล้วเราเหยียบหนามมา เพราะมันมีหนามใช่ไหม ถ้าเราบ่งหนามออกไปแล้วมันจะเจ็บไหม

นี่ก็เหมือนกัน ไอ้ความเจ็บปวดหว่างคิ้วนี้ ไอ้ความเจ็บปวดศีรษะนี้มันคืออะไร คือถ้าเท้ามันไม่มีหนามมันจะมีไหม มันไม่มี มันปกติ ฉะนั้นถ้ามันจะปกติได้นี้ เราก็ต้องกลับมาที่พุทโธกับลมหายใจ เราทำของเราไป ฝึกของเราไป ให้มีกำลังใจ

ผู้ฝึกใหม่เพิ่งหัดปฏิบัติ แต่มันจะมีปัญหา แล้วมีปัญหาที่หน้าปากคอก แล้วปัญหาอย่างนี้จะมีเยอะมาก มีเยอะมากเพราะอะไร เหมือนเด็กๆ นะ เด็กๆ นี่เวลาหัดกินข้าว สังกัดไหมลูกเรานี่เล็กๆ เวลาหัดกินข้าวนี้ เวลามันดักข้าวนี้ ข้าวจะหกเรียรดเต็มไปหมดเลย เด็กๆ หัดกินข้าว คนหัดภาวนาใหม่ก็จะเป็นอย่างนี้ มันจะมีปัญหาร้อยแปดเลย แต่พอโตขึ้นมาแล้วนะ พอเราโตขึ้นมา ยิ่งไปกินงานเลี้ยง ไปทำอะไรหกเข้านี้ เสีย

มารยาทน่าดูเลย ไปกินอะไรนี่ โอ้โฮ ต้องเก๊กน่าดูเลย ไม่ให้มีอะไรตกเลย กลัวเสียมารยาท

อันนี้ก็เหมือนกัน เด็กฝึกหัดใหม่ ผู้ประพฤติกฎปฏิบัติใหม่ เหมือนเด็กหัดกินข้าว เม็ดข้าว อาหารในจานนี้จะหกเรียหกกราดไปหมดเลย 'ไอนี้พอปฏิบัติไปมันจะมีอาการอย่างนี้ เราจะบอกว่า ถ้าเราคิดอย่างนี้ ไม่ใช่คิดอย่างนี้ โดยหลักความจริงมันเป็นอย่างนี้ ถ้าโดยหลักความจริงมันเป็นอย่างนี้แล้ว เราเป็นเด็กหัดใหม่ เราเป็นผู้ปฏิบัติใหม่ พอปฏิบัติแล้วจะบอกว่า อู้อู ว่างหมดเลยนะ จิตลงดิ่งอย่างนี้ จะให้เหมือนเขา นี่ มันเป็นเรื่องที่ว่าผู้ที่เขาชำนาญแล้ว

ฉะนั้นพอเราเอาอารมณ์ความรู้สึกนั้นเป็นเป้าหมาย แล้วเราทำไม่ได้ พอเราทำไม่ได้เรามีความขุ่นใจ เรามีความแบ่ว่าประชดตัวเอง เราจะตำหนิตัวเอง พอตำหนิตัวเองนี่มันก็จะไปผลกลับมาอย่างนี้ แต่ถ้าเราเข้าใจว่าเราเป็นเด็กใช้ใหม่ เราเป็นทารก จิตใจเราเป็นทารก จิตใจเราเพิ่งฝึกหัดปฏิบัติ มันจะมีสิ่งใดนี่ มันจะปวดหวังก็ จะปวดศีรษะ จะปวดอย่างไรต่างๆ มันก็เหมือนเม็ดข้าวหกเม็ดข้าวหล่น เราก็กีบ เราก็ดูแลไป เราฝึกของเราไป ถ้ามันชำนาญขึ้นไป เดียวมันจะดีขึ้นไป ถ้ามันดีขึ้นไปแล้วนะ อาการอย่างนี้จะหายไป อาการอย่างนี้ต้องหายไปแน่นอน ถ้าอาการอย่างนี้หายไปมันจะดีขึ้น

โดยหลักทำอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้มันจะเป็นประโยชน์กับผู้ปฏิบัตินะ นี่หัดปฏิบัติใหม่ แล้วปฏิบัติไปแล้วมันจะรู้ได้ แล้วจะรู้ด้วยความเป็นจริงเลย

ถาม : อันนี้สิ ๘๘. นิมิตกับการภาวนาสำหรับผู้ปฏิบัติใหม่ หนูเป็นผู้ที่ปฏิบัติเชื่อฟังครูบาอาจารย์ อยู่สายเรานี้แหละ อยู่วัดป่า กำหนดพุทโธ พุทโธแล้วมี เขาไปปฏิบัติกับ เมื่อสองวันนี้ไปปฏิบัติกับครูบาอาจารย์สายหนึ่ง แล้วเขาไม่ให้กำหนดอะไรเลย ให้มีสติอยู่กับตัวทั่วพร้อม มีสติอยู่ของเขาตลอดไป พออยู่ตลอดไปนี่ เริ่มตั้งนะเขาว่าเป็นนิมิต แล้วไปหาอาจารย์ อาจารย์ก็บอกว่านิมิตคือสิ่งที่ไม่มีอยู่ ในช่วงปฏิบัติรู้สึกหลายอย่างที่เกิดขึ้นกับตัว อย่างเช่นวันที่นอนตื่นตี ๔ วันใหม่ ระยะเวลาที่กีบที่นอนพลันได้กลิ่นเหมือนยาหอมที่มุมหนึ่งมุมห้องเพียงจุดเดียว หนูได้ตรวจสอบ หนูไม่พบกับสิ่งใดเลย ไม่ได้ตกใจกลัวอะไร

แต่พอมานึกวันหนึ่ง ระหว่างบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการกวาดทางเดินในป่าช้า สถานที่ปฏิบัติธรรม จิตสงบดี แล้วสงบนิ่งดี ในขณะที่นั้นก็ภาวนาพุทโธไปด้วย ก็พลันได้ยินเสียงเหมือนหมาฉ่ำมาวิ่ง เหมือนรีบหรือหยอกล้อกัน สักครู่อยู่ข้างหลัง ตอนแรกก็ไม่สนใจ พักหนึ่งก็ได้เริ่มเข้ามาใกล้ ก็เลยหยุดกวาด แล้วยังมองไม่เห็น เสียงก็เงียบไป หนูก็ภาวนาพุทโธต่อไป ค่อยๆ เดินกวาดไป แล้วเสียงนั้นก็ดังขึ้นมา วิ่งมาหยุดอยู่ที่ด้านหลัง อยู่บริเวณหว่างขา หนูก็หยุดภาวนาพุทโธ หันไปมองไม่เห็นอะไร เสียงหมาห่าก็วิ่งหายไป แล้วด้านหลังก็วิ่งวน หนูรู้สึกมันวิ่งรอบตัวอยู่ ว่าอะไรเกิดขึ้นกับตัวเอง หมาหอบอยู่

หลวงพ่ : คือว่าเขาได้ยินเสียงงเหมือนหมา ได้ยินเสียงตลอด เหมือนเราอยู่ในป่า ได้ยินเสียงหลอน แล้วเขาก็ไปถามอาจารย์เขา อาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติ

ถาม : สิ่งที่หนูกราบขออนุญาตเรียนถามก็คือ เมื่อเล่าเรื่องและเรียนถามอาจารย์ที่ดูแลอยู่ ท่านก็บอกว่าเป็นนิมิต ไม่ต้องไปสนใจ สงสัยก็ให้ทิ้ง ไม่ต้องสงสัย อะไรดีอะไรชั่ว ไม่เอาทั้งนั้น เอาตัวเดียว ท่านบอกหนูเข้าชั้น จะมีเปอร์เซ็นต์มากกว่าคนอื่น (วงเล็บคือบ้า) ท่านบอกว่า ไม่มีอะไรเกิดขึ้น ในการปฏิบัติทุกวันนี้จะต้องเล่าให้ท่านฟัง เพราะเรื่องจิตจะเป็นอันตรายเจ้าค่ะ ถ้าไม่ระวังให้ดี นิมิตที่เกิดขึ้นนั้นไม่มีอยู่จริง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยสัญญาเก่าที่เรานึกเอา คิดมาก แล้วจิตมันก็เอาไว้แล้วขณะหนึ่งสัญญาเก่าก็หลุดออกไป อาจารย์ถามว่ามันเกิดขึ้นตอนไหน หนูก็บอกว่าเกิดขึ้นขณะที่จิตสงบ ท่านบอกว่า นั่นแหละเป็นเพราะเราไม่รู้ตัว ถ้าเรารู้ตัวตลอดเวลา เวลานั้นมันเกิดขึ้นจะมาหลอกเราไม่ได้ พระอาจารย์ท่านก็ยกตัวอย่างว่า นิมิตไม่เคยเกิดขึ้นกับท่าน บอกว่า ถ้านิมิตมีอยู่จริง ทำไมถึงไม่เกิดกับคนอื่นที่ปฏิบัติด้วยกัน

หลวงพ่ : ทีนี้ท่านบอกว่า นิมิตไม่มีอยู่จริง ให้อุพคอย่างนี้มันจะสับสนไป กรณีนี้เราจะตอบเป็น ๒ กรณี

กรณี ๑. ที่ว่ามีหมามาเสียงหมาหอบเสียงอะไรต่างๆ นี้ ประสาเราเราก็ไม่เชื่อ สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้ ถ้าเราวิตกกังวล มันมีขึ้นมาได้ทั้งนั้นละ ยิ่งตอนนี้นะ ยิ่งตอนนี้หนังมีมากเลย ให้อุพคหนังผีนี้ พอหนังผีมีมากมันก็มีเรื่องขึ้นมามาก จิตวิญญาณมีไหม มี ทุกอย่างมีอยู่จริง แต่เสียงสิ่งที่เกิดขึ้น เราไปเอาเสียงนั้นมาเป็นสิ่งที่มีอำนาจเหนือเราไม่ได้ มันจะ

มีเสียงอะไรขึ้นมาซะ มันเหมือนกับเรานี่บางคนเห็นไหม เราไปในที่เปลี่ยว ในที่มีคน บางคนโดนผีหลอก บางคนไม่โดนผีหลอก ทำไมมันเป็นบางคนล่ะ บางคนไปในที่ต่างๆ จะเห็นผีเห็นนางอะไรต่างๆ ไซ้ใหม่ จะมาหลอกเรา บางคนไม่มี ถ้าบางคนไม่มีนี่มันก็แบบว่า จิตของคนนี้ เช่น มีคนมาหามากเลย หลวงพ่อต้องรับขันธ ๕ เราบอกว่าทำไมต้องรับขันธ ๕ ละ เขาบอกว่าหลวงพ่อต้องรับขันธ ๕ หมายถึงว่ารับขันธ ๕ คือยอมรับจิตวิญญาณที่จะมาทับทรงเรา เราบอกว่าไม่ต้องรับ เพราะไม่ต้องรับมันก็มีทุกข์มียาก บางคนบอกรับแล้วมันดีขึ้น บางคนรับแล้วมันเป็นภาระมาก แล้วบางคนทำไมไม่มีล่ะ ไอ้คำว่าบางคนเห็นไหม แล้วเวลาที่ว่าเขารับขันธ ๕ กันไปแล้ว ไปดูสิในเรื่องไสยศาสตร์ เรื่องผีนางเห็นไหม ศาลเจ้าทรง บางศาลนี้มีชื่อเสียงมากเลย บางศาลนี้มีลูกศิษย์ลูกหามากเลย แล้วบางศาลทำไมไม่มีชื่อเสียงขึ้นมาล่ะ ทำไมมันไม่เท่ากันล่ะ

แม้แต่ผีนางก็ไม่เท่ากัน แล้วไอ้คนที่รับขันธ ๕ นี้ จิตตก จิตเรานี้อ่อนแอ จิตเราไม่เข้มแข็งนี้ มันก็มีสิ่งนี้มาวิตกกังวลกับเรา ถ้าจิตเราเข้มแข็งขึ้นมา อะไรจะทับเราได้ โดยปกตินี้เราก็รับขันธ ๕ ตั้งแต่เกิดไง เพราะจิตวิญญาณของเรา มันมีอยู่แล้ว ทำไมต้องไปปรับให้จิตอื่นเข้ามาซ้อนล่ะ มันซ้อนในจิตเราทำไม เขาบอกว่าต้องรับ ขันธ ๕ ถ้าไม่รับขันธ ๕ จะทุกข์จะยากจะเจ็บจะป่วย ถ้าไม่รับขันธ ๕ แล้วถ้ามันจะทุกข์จะยากจะเจ็บจะป่วย เราก็จะรักษาของเราไป เพราะเราเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราเชื่อในพระรัตนตรัย เราเป็นพุทธมามกะ เราไม่เชื่อสิ่งนั้น

ถ้าเราไม่เชื่อสิ่งนั้นเห็นไหม สิ่งนั้นจะมีอำนาจเหนือเราไม่ได้เลย แต่เพราะเราไปยอมเชื่อสิ่งนั้น พอเราเชื่อสิ่งนั้นปั๊บ เราจำนนกับสิ่งนั้น สิ่งนั้นมีอำนาจเหนือชีวิตเรา บังคับให้ชีวิตเราเป็นไปตามนั้น แต่ถ้าเราไม่ยอมรับนะ ถ้าจะเจ็บไข้ได้ป่วยนี้ เราก็รักษาไป เราถือว่าเป็นเรื่องของกรรม ถ้ากรรมมันเป็นอย่างนี้ เราก็ยอมรับสภาวะกรรมอันนี้ เห็นไหม ที่เขาบอกว่าหลวงพ่อต้องรับขันธ ๕ ทีนี้เพียงแต่เวลาเราบอกเขาว่า เราบอกไม่ต้องรับ ถ้าไม่ต้องรับแล้วจะทำอย่างไร ไม่ต้องรับนี้ให้ยึดมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้ยึดมั่นในพระรัตนตรัย ถ้ายึดมั่นในพระรัตนตรัย ถ้าจิตเราเข้มแข็ง เราก็จะทรงตัวอยู่ได้ ถ้าจิตเราอ่อนแอเห็นไหม เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยนี้มันพาลไป อ้าวว่าเป็นอย่างนั้นๆ แล้วต้องไปปรับ ไปยอมจำนนกับเขา

นี่พูดถึงเรื่องการรับขั้น ๕ เรื่องจิตวิญญาณนะ แล้วทีนี้ถ้าจิตมันเข้มแข็งเห็นใหม่ เวลาเราอยู่ป่าเขา เราเที่ยวไป เราคงจะไปนี่บางทีพระบางองค์กลัวผีมาก เสียงแกร๊กอะไรไม่ได้เลย แม้แต่ตัวเองเวลาอยู่ด้วยกัน ถ้าอยู่กับหมู่คณะนี้อยู่กับเพื่อน มีเพื่อนไปอยู่นี่พออยู่ได้ ถ้าไม่มีเพื่อนไปอยู่นะ เวลาเขาปวดถ่ายปวดอะไรเขาไม่กล้าออกมาเลย เขาถ่ายอยู่ในที่นอนเขาเลย เป็นอย่างนั้นก็มี นี่เรบอกว่า ถ้าคนจิตอย่างนี้ จิตมันอ่อนอย่างนี้ ไข้ใหม่ เสียงที่เกิดขึ้นมานี้มันก็มีอำนาจเหนือเราไข้ใหม่ เสียงลมพัดมาใบไม้ไหว เสียงมันพัดมา เราจะจินตนาการให้เป็นเสียงอะไรก็ได้

เราจะบอกว่าเสียงมันมีของมัน โดยมีอยู่แล้ว แล้วเราไปจินตนาการเอา แล้วอย่างเสียงที่ว่านี่ อย่างที่ว่าเสียงมันเป็นเสียงหมาหอบ เสียงหมาเห่าอะไรขึ้นมา ถ้าเรามีสติอยู่กับเรา เราถามเสียงนั้น มันเสียงอะไร พอเรามีสติเห็นใหม่ นี่เวลาเรามีสติกับเสียงมันจะหายไปทันที แต่พอเรากล้อยตามเสียงจะเกิดขึ้นมา จะเกิดเป็นหมาหอบเป็นอะไรต่างๆ เสียงก็คือเสียง ถ้าเราพุทโธ พุทโธอยู่

เราจะบอกว่านิมิตมี เขาบอกว่านิมิตไม่มีอยู่จริง นิมิตมี ถ้านิมิตไม่มีเห็นใหม่ นิมิตในทางวิทยาศาสตร์ คือเครื่องหมายบอก อย่างเช่นเราไปบนตึกเห็นใหม่ จะบอกว่าขึ้นชั้นนั้น เลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวา นั่นคือนิมิต หมายบอกก่อน นิมิตทางวิทยาศาสตร์มี พอเราไปตามทางร่วมทางแยกเห็นใหม่ มันจะบอกเลย นี่ทางนี้ทางโค้ง ทางนี้หักศอก เขาบอกไว้เลยข้างหน้าจะเจอหักศอก นี่คือนิมิต

ฉะนั้นนิมิตมี แต่ถ้าเราไม่เดินทางอยู่ สิ่งที่บอกทางนั้นมันจะเป็นประโยชน์ใหม่ มันเป็นประโยชน์กับผู้เดินทางไข้ใหม่ ถ้าผู้เดินทางเห็นนิมิตแล้ว เราจะรู้เลยว่าข้างหน้านี่เป็นทางร่วมทางแยก เราจะระวังตัวของเรา จิตของเราก็เหมือนกัน ถ้าพูดว่าจิตของเราโดยปกติ ถ้าเราไม่ได้วิปัสสนา เราไม่ได้ภาวนาของเรา เราจะไม่เห็นนิมิต

ถ้าเราจะเห็นนิมิต นิมิตคือกาย คือเวทนา คือจิต คือธรรม เพราะมันเป็นเครื่องหมายบอก

เขาบอกว่านิมิตไม่มีอยู่จริง มี ถ้าไม่มีนิมิต เราจะเห็นกายไม่ได้ ถ้าเห็นกาย รู้จักเวทนา จิต ธรรม สังขาร นี่มันก็เป็นนิมิตหมายบอก เห็นใหม่ ดุติ เรากินอาหารเห็นใหม่ เรากินอาการกัน พอเรากลับอาหารไปแล้วนะ เห็นใหม่อาหารไม่มี อาหารไปอยู่

ไหน อาหารไปอยู่ในท้องเราไง นี่ก็เหมือนกัน จิตเราเห็นกาย พิจารณาภายใน เวลาเราปล่อยกายไปเห็นใหม่ เวลาเราปล่อยกาย ภายนอกไม่มีเห็นใหม่ ทั้งกายไป แต่สิ่งที่รู้ขึ้นมาของจิตนี้ จิตที่มันรู้ขึ้นมาจากการพิจารณาเห็นใหม่

นิมิตมันมีหลอก นิมิตจริง นิมิตปลอม นิมิตหยาบ นิมิตละเอียด นิมิตนี้มันมีหลากหลายนะ ปีติมันมี

ฉะนั้นเพียงแต่นี้เราจะบอกว่า พระที่สอนนี้ เวลาเขาสอนนี้เขากำปั้นทุบดินเลย บอกว่านิมิตมันไม่มีเลย อะไรไม่มีเลย แล้วคนที่ไปสัมผัสล่ะ อย่างบอกว่า ลมไม่มี อะไรไม่มี แล้วลมพัดมาเรารับรู้นี้ แล้วจะอย่างไรล่ะ อ้าว ลมมีใหม่ อ้าว ลมพัดมา ลมไม่พัด ลมก็ไม่มี แต่ลมพัดมาลมก็มี

นี่ก็เหมือนกัน เวลานิมิตมันมีก็ต้องแก้ไปตามนั้นสิ ถ้าบอกว่าเวลามันแก้จบแล้ว มันปล่อยหมดแล้ว มันไม่มี เอ้อ อย่างนี้ก็ถูก

สิ่งที่ว่าทุกข์มีเพราะมีเรา ถ้าเราทิ้งตัวตนแล้ว เราทิ้งความรับผิดชอบแล้ว ทุกข์มันก็ไม่มี เพราะทุกข์มันปล่อยวางหมด แต่ทุกข์มันมีใหม่ มี มีเพราะอะไร อย่างชีวิตเรานี้มีจริงใหม่ ชีวิตเราจริงตามสมมุติ สมมุติที่มีจริงใหม่ มี สมมุติที่จริงจริงตามสมมุติ แต่เพราะมันเป็นสมมุติใช่ใหม่ มันถึงไม่ใช่วิมุติ เพราะมันสมมุติมันถึงเป็นอนิจจัง มันถึงแปรปรวนใช่ใหม่ แต่มันมีใหม่ล่ะ เริ่มต้นนี้พวกเรามาปฏิบัติ ก็ไปปฏิบัติก่อนเลยว่า สมมุติไม่มี อะไรก็ไม่มี ไม่เอาอะไรเลย ไม่เอาอะไรเลยก็เริ่มต้นอะไรไม่ถูกเลย

มันต้องเอาสิ่งที่เริ่มต้นให้ถูกก่อน อะไรมี มีแล้วเราใคร่ครวญ ทำความเข้าใจ พอใคร่ครวญเข้าใจแล้ว รู้ความเป็นจริงแล้ว ปล่อยวางความเป็นจริง เอ้อ มันเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่เริ่มต้นกันก็บอกว่า พระพุทธเจ้าสอนว่าไม่มี พระพุทธเจ้าสอนว่าว่าง กูก็สมมุติเลย ว่ากว้างหมดแล้ว กูปล่อยหมดแล้ว แต่ความจริงอมทุกข์นะ เป็นไปไม่ได้หรอก มันมีของมันอยู่ มันมีตามความเป็นจริงของมันอยู่

ฉะนั้นเวลาเสียงที่เขาได้ยินนี้ มันก็ต้องแก้ตามเสียงนั้น คือให้ตั้งสติขึ้นมา เพราะสิ่งที่มันอยู่แล้วจะบอกว่าไม่มีเลยนี้ แต่เขารับรู้ที่อยู่ เขาสัมผัสอยู่ แล้วบอกไม่มี ไม่มีก็ยิ่งงงใช่ใหม่ แต่ถ้ามีแล้วยึดก็ผิด บางคนบอกว่ามี โอ้โฮ ฉันทันเป็นผู้รู้ผู้เห็น พอรู้พอเห็นสิ่งนั้น

เป็นความถูกต้อง สิ่งนั้นเป็นความดีงาม รู้เห็นมาเพื่อทำความเข้าใจ วิปัสสนา มัน ใช้ ปัญญาไล่ใคร่ครวญมัน จนเห็นมันกลับสู่สภาวะตามความจริงของเขา

คุณพัฒนา ลมพัดมีไหม ลมพัดมาแล้วก็แล้วกัน ไปใช้ใหม่ เพราะสิ่งๆ นี้เป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นในอากาศใช้ใหม่ อากาศมันเปลี่ยนแปลง มันหมุนเวียนของมันใช้ใหม่ มันพัฒนา มันก็มีหมุนเวียนของมัน มันก็เริ่มต้นวงจรของมันอยู่อย่างนี้ ลมพัดนี้คือความเป็นไปของ มัน แล้วเรามีชีวิตอยู่มันก็เป็นอย่างนี้ เราตายไปแล้ว มันก็เป็นอย่างนี้ ลม สภาวะฤดูกาลมันจะ เป็นอย่างนี้ แล้วสิ่งนั้นเป็นอะไร สิ่งนั้นเป็นการดำรงชีวิตของเราใช้ใหม่ ความจริงคือว่า จิตใจเราต่างหาก เข้าใจสภาวะสิ่งนี้ รู้สภาวะสิ่งนี้แล้ว ปล่อยสภาวะสิ่งนี้ไว้ตามความเป็น จริง แต่จิตของเราละ จิตของเรามันมีประโยชน์กว่า ฉะนั้นบอกว่านิมิตไม่มี ถ้า นิมิตมี รู้สึกได้ บางคนต้องรู้สึก

ถาม : คำถามเขาถามเราว่า แล้วจะให้เขาเอาอย่างไร จะให้เขาว่านิมิตมีหรือไม่ มีจริงหรือไม่จริงนี้ไง ขอคำแนะนำให้คุณกนกถูกกาคด้วยเจ้าคะ เพื่อจะได้ยึดเหนี่ยวให้ปฏิบัติ ไปต่อไป

หลวงพ่ : ยึดเหนี่ยวต่อไปนี้ สิ่งที่มีมันจะมีจะเป็นขึ้นไปนี้เพราะจิตเราดี ถ้าจิตเราไม่ สงบ จิตเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ เราจะไม่รับรู้สิ่งใดเลย คุณสิ เรานั่งเฉยๆ หลับตา มันก็ไม่ รับรู้อะไรเลย แต่ถ้าเราลืมตาเราก็รับรู้ เห็นสิ่งต่างๆ จิตก็เหมือนกัน จิตถ้ามันเป็นปกติ เป็นสามัญสำนึกนี้มันที่อยู่ของมันโดยธรรมชาติอย่างนี้ แต่ถ้าเราจิตพุทโธ พุทโธ จิตเรา ละเอียดเข้าไปเห็นใหม่ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธินี้มันจะออกรับรู้บ้าง เพราะว่าจิตมัน เปลี่ยนแปลงไปแล้ว

นี่เห็นใหม่ เขาบอกว่ามิตติ มิตติของสามัญชน มิตติของเราเห็นใหม่ ถ้ามิตติที่มันลึก กว่า เราถึงบอกว่าสุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา ภวานามยปัญญามันเป็น ภวานา มันเป็นปัญญาของจิต คือว่าจิตที่มันขึ้นไป แต่ที่เราใช้ช้อยู่นี้คือปัญญาของเรา สมองของเรา การศึกษาของเรา ข้อมูลที่เราศึกษามาของเรา เราฝึกฝนเห็นใหม่ นี่สมอง เขาว่านะถ้าไม่ได้คิดไม่ได้อะไร สมองมันจะฝ่อนะ ต้องคอยคิดเห็นใหม่ให้สมองมันได้ ทำงาน ทีนี้สมองทำงานเห็นใหม่ มันก็เป็นสัญญา เป็นความจำ ถ้าเป็นความจำนี่เป็น สุ

ตมยปัญญา แล้วถ้าจินตมยปัญญาเห็นใหม่ นี่เวลาเราจินตนาการไปนี้ ในตำรับตำราไม่มีเลย เราจินตนาการลึกซึ้งได้มากกว่า ลึกซึ้งมากกว่าแล้วมันเป็นจริงหรือเปล่า

แต่ถ้าเราวิปัสสนาไป มันไม่ใช่จินตนาการเพราะอะไร เพราะมันมีเหตุมีผลไง มีเหตุมีผลตรงไหน มีเหตุมีผลตรงจิตติดตรงสิ่งที่เป็นข้อมูลของจิตเห็นใหม่ จิตที่มันมีรสรับรู้ รสคืออะไร รสคือเวทนา สิ่งต่างๆ ที่รับรู้นี้ ถ้ามีปัญญาเข้าไปใคร่ครวญตรงนั้น มันไปถอดไปถอนกันจากภายใน นี่มันจะเป็นปัญญาเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ฉะนั้นถ้าจิตมันดีขึ้นมาแล้ว สิ่งที่มี สิ่งที่ได้รับรู้แล้ว เสียงที่ได้รับรู้แล้วก็รับรู้แล้ว

เหมือนเรานี้ตั้งแต่เป็นเด็กจนโตมา เราผ่านชีวิตมาขนาดไหน ชีวิตที่ผ่านไปแล้วก็ผ่านไปแล้ว ก็คือเป็นประสบการณ์ของเราใช่ไหม เสียงที่ได้ยินแล้วก็ได้ยินแล้ว ได้ยินแล้วก็วางไว้ ไม่ต้องไปวิตกกังวลเพราะอะไร เพราะเราควรจะมีปัญญาขุดค้นหา ความปัญญาที่มากกว่านี้ ปัญญาที่มากกว่านี้คือปัญญาที่มากเข้าไปในจิตเรา จิตเรามันติดอะไรล่ะ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส มันติดโดยตัวของมันเองเห็นใหม่ ตัวตนของมันเองนี่มันจะใคร่ครวญของมัน ถ้าจิตมันสงบแล้วมันใคร่ครวญของมัน แล้วแยกแยะของมัน นี่จะเป็นปัญญา

ตรงนี้ต่างหาก ตรงที่ว่านี้ ขอให้แนะนำด้วย แนะนำที่ว่ากำหนดพุทโธไปเรื่อยๆ เรากำหนดของเราไป นี่เขาไปภาวนากับฝ่ายปฏิบัติอันหนึ่ง เวลาเขาสอนอย่างอื่นเขาก็พุทโธของเขาอยู่เรื่อยๆ นะ เขาไม่แก้ออกไปเลย เขาพุทโธของเขาอยู่ แล้วพอมันเป็นไปนี้เห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะมันมีพื้นฐานมา ของเราก็เหมือนกัน เสร็จแล้วเราก็พุทโธของเราไป เพียงแต่เป็นการยืนยันว่าเขาปฏิบัติแล้วเขาได้ยินเสียง แต่ไปถามอาจารย์แล้วอาจารย์บอกนิมิตไม่มี แล้วของเรามีหรือเปล่าละ เราบอกว่ามี แต่มีแล้วมันก็มีปลอมมีจริงนะ ถ้ามันปลอมหมายถึงว่าจิตมันหยาบ เห็นใหม่

ภาพขึ้นเดียวกัน คนหนึ่งเขามองไป เขามองภาพนั้น เขาก็มีความรู้สึกอย่างหนึ่ง อีกคนที่จิตเขาสูงกว่า เขามองภาพนั้นเขาก็มีความรู้สึกอีกอย่างหนึ่ง นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตเราพัฒนาขึ้นไปจิตมันดีขึ้น เราเห็นสิ่งใดนี่เราจะเข้าใจ แล้วไม่ต้องตกใจ เสียงหมาเสียงอะไรต่างๆ เราจะตกใจมาก แล้วอีกอย่างหนึ่ง เวลาจิตของเรา ถ้าจิตของเรามีบาทมีฐานนะ ใจของอย่างนี้เป็นทางผ่าน ความจริงนี้มันไม่เป็นประเด็นเลย

เมื่อคืนนี้ เวลานั่งแล้วปวดหัวเห็นไหม นั่นคือผู้ที่ปฏิบัติใหม่ แต่อันนี้เวลาปฏิบัติเข้าไปแล้ว มันก็มีอุปสรรคของมันไปเรื่อยๆ เพราะพวกเราไม่ได้ปฏิบัติจนถึงกับว่าเรามีหลักมีเกณฑ์ เหมือนนักกีฬาที่เวลาเขาเล่นถึงที่ว่าต้องแข่งขันด้วยความเข้มข้น เขาต้องมีโค้ชของเขา เพื่อแก้เกมของเขา ทีนี้เวลาจิตของเราปฏิบัติไป ถ้าจิตของเรามีปัญหาขึ้นมา เห็นไหม หลวงตาถึงบอกว่า เวลาท่านศึกษาจบไปแล้ว ให้มีอาจารย์องค์ใดองค์หนึ่งชี้ทางให้ได้ เราจะมอบถวายชีวิตให้ท่านนั้นเลย แต่ของเราที่ทำกันไปนี้ เรายังไม่มีอุปสรรคใจ ไม่มีอะไรมาขัดขวางเรา มันก็ไม่ต้องมีใครแก้ไขเรา เราถึงบอกว่าไอ้เนี่ยมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ

ถาม : ถ้ามีนิมิตให้รู้สึกได้ ในสิ่งที่บางคนไม่รู้ไม่เห็น ในสิ่งที่คนไม่สามารถจะเห็นได้ หมายถึงการเป็นบ้ำหรือเจ้าคะ จนหนูสับสนไปหมดเลย

หลวงพ่ : นี่พูดถึงอาจารย์เขาโต้แย้งไง

ถาม : หนูสับสนในการปฏิบัติมาก แต่ก็ไม่ได้เลิกที่จะปฏิบัติและศรัทธาในหลวงปู่มันเลยแม้แต่น้อย ขอกราบให้หลวงปู่ ขอคำแนะนำ

หลวงพ่ : แนะนำแล้วแหละ ไอ้ที่พูดถึงนิมิตนะ เราจะบอกว่านิมิตมี แล้วประสาเรา นะ ถ้าพระปฏิบัติเป็น เขาจะแก้ไขไปตามนิมิตของแต่ละบุคคล บางคนไปเห็นภาพต่างๆ แล้วแก้ตามนั้น แล้วถ้าโดยหลักแล้วนี่กลับมาที่พุทโธ กลับมาที่ลมหายใจ นิมิตจะหายไปเอง นิมิตนี้จะวางไปเอง นิมิตเพราะเราลืมตาเห็นภาพ แต่ถ้ากลับมาที่จิต นิมิตมันจะหยุดเลย แต่เนี่ยเพราะเขากวาดลานวัดอยู่ แล้วไปได้ยินเสียงหมา ขณะเดินอยู่นะ แล้วจิตของคนนี้ จิตของคนมันก็มีหลากหลายด้วย อันนี้พูดถึงนิมิตกับการภาวนา

เราจะบอกว่านิมิตมี แล้วแก้ไขไปตามนิมิตนั้น ถ้านิมิตไม่มี ถ้าไม่มีมันก็คือกรณีหนึ่ง กรณีที่ว่า คนที่ปฏิบัติแล้วไม่มีนิมิตเลย คนที่จิตสงบแล้วไม่มีนิมิตเลยก็มี ก็อย่างที่ยกเรื่องฝ่าเท้าเหมือนกัน ฝ่าเท้าคนหนึ่งปกติ ฝ่าเท้าคนหนึ่งมันเหยียบเสี้ยนหนามมา นี่ก็เหมือนกัน จิตถ้ามันไม่มี พิจารณาอย่างไรก็ไม่ มี จิตถ้ามี อย่างไม่รู้ ถ้าเท้ามีเสี้ยนหนามอยู่ เดินไปต้องเจ็บแน่นอน ถ้าถอดถอนแล้วก็จะหาย

ฉะนั้นถ้าคนที่ไม่มินิกิตเลย มันก็เป็นเพราะว่า จิตนิสัยเขาเป็นอย่างนั้น นิมิตไม่ค่อยมี หรือไม่มีเลยก็มี ถ้าไม่มีเลยนี่บอกว่า ถ้าไม่มีนิกิตเลยจะพิจารณาอย่างไร ถ้าไม่มีนิกิตเลยเห็นใหม่ พิจารณาโดยเจโตวิมุตตินี้ พอจิตสงบแล้วจะเห็นกาย เห็นภาพ เป็นนิกิตเลย เห็นกายแปรสภาพ เห็นใหม่ ดูหลวงตาพิจารณานี้ นี่มันจะย่อยสลายไปเห็นใหม่ เสร็จแล้วพอเราย่อยสลายไปเหลือแต่กระดูกไข่มุขใหม่ นึกถึงดิน ดินจะกลบกระดูก ฟ้าเลยเห็นใหม่ อันนี้เห็นใหม่ เป็นนิกิตในการพิจารณาโดยเจโตวิมุตติ

ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ พิจารณาโดยไม่เห็นกาย แต่โดยใช้ปัญญาไป ปัญญาเทียบเคียง เหมือนทางวิชาการ ร่างกายนี้มันประกอบด้วยสิ่งใด ร่างกายนี้ต้องอยู่ได้อย่างไร ร่างกายนี้ดำรงชีวิตอย่างไร ถ้ามีปัญหาอะไร เพราะปัญญามันมีสติแล้ว มันมีสติมีสมาธิแล้ว มันพิจารณาจับจันท์ได้ จับความคิดได้ มันพิจารณาได้ พิจารณาโดยไม่มีนิกิตก็ได้ แล้วได้อย่างไร ใช้อย่างที่ควรภาวนาถึงจะรู้ ฉะนั้นที่บอกว่า ถ้าไม่มีนิกิตจะพิจารณาไม่ได้ มีนิกิตจะพิจารณาไปอย่างหนึ่ง ไม่มีนิกิตก็พิจารณาไปอีกอย่างหนึ่ง มันพิจารณาไปได้

ถาม : ๕๐. รักษาศีลตอนนอนได้จริงหรือเปล่าคะ ทุกคืนหลังสวดมนต์ไหว้พระนั่งสมาธิแล้ว ให้เราตั้งใจอธิษฐานว่า เราจะรักษาศีล ๕ หรือศีล ๘ เท่าชีวิตของเรา โดยเริ่มตั้งแต่ล้มตัวลงนอน จนกระทั่งตื่นนอนตอนเช้า การทำเช่นนี้ โอกาสที่เราจะผิดศีลนั้นแทบจะไม่มีเลย เพราะเราหลับตลอดเวลา ในขณะที่เราหลับนั้น ศีลเราเต็มบริบูรณ์แน่นอน แต่เด็กทารกก็ไม่ได้รู้จักสิ่งเหล่านี้ จึงทำให้การนอนของทารกไม่ได้เกิดศีลอย่างที่เรากำหนด

หลวงพ่ : สงสัยไหม คำถามที่ ๕๐. เอ้อ คำถามนี้มันไม่เป็นคำถามหรอก แต่เราเอามาตอบเพราะอะไรรู้ไหม เพราะเราคิดถึงว่าคนที่มีความคิดอย่างนี้มี มีความคิดอย่างนี้ว่า เวลาเรานอนหลับแล้วนี่ เราไม่ได้ทำอะไรเลยนี่ศีลบริสุทธิ์ แต่เวลาเด็กนี้เห็นใหม่ มันจะไปเข้ากับที่ว่าเด็กไม่มีสังโยชน์ใด เขาบอกว่าเด็กนี้ไม่มีสังโยชน์นะ เพราะเด็กนี้ไม่สงสัยอะไรเลย เด็กนี้ไม่สงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เด็กถึงไม่มีสังโยชน์ เด็กถึงเป็นโสดาบัน

อันนี้มุมมองกลับเห็นใหม่ เขาบอกว่าถือศีล ๕ มาตลอดเลย อยากจะรักษาศีล ๕ ศีล ๘ เท่าชีวิตของเรา โดยเริ่มตั้งแต่ล้มตัวลงนอน จนกระทั่งตื่นนอนตอนเช้า การทำเช่นนี้มีโอกาสที่จะผิดศีลนั้นแทบจะไม่มี เพราะเราหลับตลอดเวลา ในขณะที่เราหลับคือศีลเราได้เต็มบริบูรณ์อย่างแน่นอน

ไอ้โฮ กรณีอย่างนี้นะ เส่ร้ายใจมากเลย เส่ร้ายใจตรงที่บอกว่า ชีวิตของคนนี้มันมีชีวิต ที่นอนหลับมันเหมือนคนสลบไปแล้ว ฉะนั้นถ้าพูดถึงว่าคนนอนหลับแล้วไม่ผิดศีลเลยนี่ วัตถุประสงค์ของเห็นใหม่ เราพูดประชดบ่อย ไอ้พวกที่ว่าถือศีล ๕ นี่เราบอกว่าเอ็งดูโตะกุลี เนี่ยอาสน์สงฆ์นี้มันก็ถือศีล ๕ เพราะมันไม่ทำร้ายใครเลย เพราะมันไม่มีชีวิต อาสน์สงฆ์นี้มันไม่ทำร้ายใครเลย เพราะมันไม่มีชีวิตใช่ไหม เวลาเรานอนหลับไปนี่เราคิดว่าเรามีศีลใจ ก็พรหมลูกฟักใจ เวลาพรหมลูกฟักใจ เวลาเข้าไปนี่ เหมือนกับไปนอนอยู่นั่นนะไม่ทำความผิดอะไรเลย แล้วได้อะไรขึ้นมาละ

พรหมลูกฟักหมายถึงว่ามีจิตสมาธิใจ เวลาตกภวังค์นี้พวกพรหมลูกฟัก แต่ถ้ามีสมาธิ ไอ้ที่ว่าเป็นสมาธิแล้วพรหมลูกฟักไม่มี เป็นพรหม แต่ถ้าพรหมลูกฟักนี้มันขาดสติ มันหายไปเลย แล้วนี่บอกว่าเวลานอนหลับนี้มีศีลปกติ แล้วเวลานอนหลับนี้ศีล ๑๐๐ เปอร์เซนต์เลย แล้วตื่นขึ้นมาละ ตื่นขึ้นมาไปทำผิดขึ้นมา อันนี้เป็นผิดศีลหรือเปล่าละ

มันมีศีลต่อเมื่อ ศีลคือความปกติของใจ อย่างเช่นเรามีศีลใจใหม่ เรามีความปกติ เราจะไปทำอะไรไม่ผิดพลาดเลย นี่ศีลบริบูรณ์เห็นใหม่ เราทำอะไรไม่มีผิดเลย ศีลคือการดำรงชีวิตเราต่างหากละ ศีลคือสิ่งที่เป็นความปกติของใจ แล้วมีสติปัญญาพร้อม สติปัญญาพร้อมนี่คือระบบของศีลนะ สมาธิละ สมาธิคือจิตตั้งมั่น แล้วปัญญาละ เห็นใหม่ เวลาปัญญาเกิด ถ้าคนวิปัสสนาเป็นนะ เวลาปัญญาเกิดนี่ ปัญญาในทางธรรมคือเกิดบุญกุศล กุศลคือเกิดปัญญา เห็นมรรคญาณ

แล้วเวลากิเลสมันเกิด เห็นใหม่ เวลาปัญญาที่มันเกิดมาต่อสู้กับกิเลส กิเลสมันก็ต่อสู้เห็นใหม่ มันคิดในทางลบ ทั้งๆ ที่มีสมาธินี้แหละ มีสมาธินี้แต่คิดในทางลบ เวลาต่อสู้กับกิเลสนะ เวลากิเลสมันหลอกนะ อย่างนี้เป็นธรรม อย่างนี้เป็นธรรม จนทำให้เราไขว้เขวนี้ เจอบ่อยมาก คนภาวนาไปจะเจออย่างนั้น นี่ถ้าอย่างนี้ถึงบอกว่า ศีลคือความ

ปกติของใจ แต่เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมา มันเป็นมรรคญาณ คือความคิดของจิต คือจิตมันทำงาน เพราะอาบัติของจิตมันไม่มีไง

เวลาเราฝึกกฎหมาย เพราะเราทำผิดใช้ใหม่ เราฝึกกฎหมายแล้วความคิดเรามีใหม่ เราคิดผิด แล้วกฎหมายบังคับเราไม่มีใหม่ อาบัติของจิตไม่มี แต่เวลาต่อสู้กับกิเลสนี้มี เป็นกุศลกับอกุศลไง ถ้าอกุศลคือกิเลสมันมีกำลังมากกว่า มันใช้กำลังมากกว่า นั่นคือทำให้เราคิดผิด ให้เราคิดออก ไม่คิดเข้าสู่สังขาร แต่พอเรามีสติมีสมาธิขึ้นมา พอมีกำลังของมันพอ มันจะคิดเข้าสู่สังขาร ถ้าคิดเข้าสู่สังขารนี้มันจะต่อสู้กับกิเลสไง มันเป็นกุศลไง แต่ถ้ามันคิดไปทางอกุศล นั่นละมันผิด

จะนั่นว่าศีล สมาธิ ปัญญา จะนั่นเวลานอนหลับคือศีล เราจำมากนะ เพราะคิดกันแบบนี้ไง คิดว่าคนนอนหลับแล้วมันไม่ผิดเลย แล้วศีลสมบุรณ์ คำว่าศีลสมบุรณ์ แล้วศีลให้ประโยชน์อะไรกับเราละ ขณะนอนหลับอยู่นี้ศีลให้ประโยชน์อะไรกับเรา แต่ถ้าขณะที่มีสติมีความรู้สึกอยู่ เวลาเป็นปกติ เนี่ยศีลให้ความปกติของใจ คือมันมั่นคงมันแน่นอน มันมั่นคง แต่นอนหลับอยู่ แล้วพออย่างนี้ปั๊บมันก็มีสูงมีต่ำเห็นใหม่

แต่ทารกไม่รู้จักสิ่งเหล่านี้ จึงทำให้การนอนของทารกไม่เกิดศีลขึ้นมา การนอนของผู้ใหญ่มันก็เหมือนกับการนอนของทารกเหมือนกัน ก็ไม่เกิดเหมือนกัน เวลาตัวเองบอกว่าตัวเองนอนแล้วเกิดศีลนะ แต่บอกว่าทารกนอนแล้วไม่เกิดศีล ไฉนมันลำเอียงไง คนนอนหลับ ทารกนอนหลับ ผู้ใหญ่นอนหลับ ก็คือนอนหลับไง ถ้าทารกหลับแล้วไม่มีศีล แล้วผู้ใหญ่หลับมันจะมีศีลได้อย่างไร ถ้าทารกหลับแล้วไม่มีศีลเพราะมันไม่รู้จักสิ่งเหล่านี้ ผู้ใหญ่หลับ ผู้รู้จักแต่หลับแล้วก็ทำอะไรไม่ได้ ก็บริหารไม่ได้ หลับแล้วก็เหมือนทารก ผู้ใหญ่หลับก็เท่ากับทารกหลับ ไม่ใช่ว่าทารกหลับแล้วอย่างหนึ่ง ผู้ใหญ่หลับแล้วอีกอย่างหนึ่ง ไม่มี ผู้ใหญ่หลับก็เหมือนกับทารกหลับ

จะนั่นศีลไม่ใช่ว่านอนหลับหรือ ศีลคือการฝึกใจ เห็นไหม สิ่งใดที่มันเข้ายวนแล้วมันเรารู้ได้ เวลาปกตินี้แล้วเราเจอเหตุการณ์เฉพาะหน้า เราจะฟันฝ่าไปอย่างไร บางคนรักษาศีลจนเป็นศูนย์ หลวงตาว่าเป็นศูนย์ มันเกร็งมันเคร่งไง มันทำให้ชีวิตนี้เปลี่ยนแปลงไปเลย บางคนถือศีลมากเลย พอถือศีลแล้ว สิ่งนั้นก็ทำไม่ได้ สิ่งนี้ก็ทำ

ไม่ได้ สิ่งนี้มันทำได้ทั้งนั้นล่ะ เพราะอะไร เพราะถ้าสิ่งที่ทำมันจะผิดใช้ไหม มันผิดเราก็เปลี่ยนแปลง ไม่ทำสิ่งนี้ เรายกเว้นอย่างนี้ เราละเว้นอย่างนี้ เราทำอย่างอื่นแทนไง

มันทดแทนกันได้นะ บางอย่างก็ทดแทนโดยที่เราไม่คิดสิ่งนี้เราทดแทนได้ แต่เพราะเราถือศีล ศีลก็เลยเป็นประเด็นขึ้นมา เราจะต้องผ่านตรงนี้ไปให้ได้ ให้ชีวิตเราราบรื่น พอสิ่งนี้มันเป็นอุปสรรคบีบ แหม ถือศีลนี้ลำบากมากเลย เพราะอะไร เพราะเราต้องการประเด็นนี้ไง แต่ถ้าเราถือศีลนะ พอเราถือศีล สิ่งนี้มันผิดศีลเราไม่ทำ เราไปทำอย่างอื่นที่ทำแล้วมันให้ผลดีกว่า หรือผลเสมอกว่า มันพลิกแพลงได้

โดยปัญญาของเราเนี่ย การถือศีลนี้เราเปลี่ยนแปลงได้ เราพลิกแพลงได้ โดยที่ไม่ให้ผิดศีลนี้ทำได้ ถ้าเรามีประสบการณ์นะ เราทำของเราเป็น แต่ถ้าเราไม่เป็นนะ เราก็จะว่าอย่างนี้ เวลานอนหลับนี่คือศีลสมบุรณ์เลย ก็นี่ไงพอไปเจออะไรก็ เดินไปนะเดินจงกรมเห็นไหม เห็นมีมคอยู่ในทางจงกรมนี้ โอ๊ย เป็นทุกข์เป็นร้อนไปหมดเลย ถ้าเราเดินจงกรมใช้ไหม เห็นมคเดินในทางจงกรมนะ เราก็เดินครึ่งทาง มคเอ็งก็เดินของเอ็งไป เราก็เดินของเราไป ก็จบไป

แต่นี่มันก็ไปต่อรองกับมคนะ มคนี้จะมาเดินทางจงกรมของฉันไม่ได้ล่ะ ฉันทเป็นเจ้าของทางจงกรมนะ มคห้ามเดิน ถ้ามคเดินมคผิดศีล เราไปต่อรองกับจิตเราไว้ก่อน เราไปต่อรอง ทุกคนคิดอย่างนี้หมดเวลาภาวนานี้ เดี่ยวเป็นอย่างนั้น เดี่ยวเป็นอย่างนี้ เพราะอะไร เราอยู่ในป่านะ เวลาเดินจงกรม ถ้ามันมีไม้มีอะไรขวางอยู่นะ เราก็เอาไม้มาไปหาเศษไม้มา แล้วจัดมัน แคงจัดให้มันหลบทางของเราไปเท่านั้นเอง เราไม่ได้ไปหักกิ่งไม้ เพียงแต่เราเอากิ่งไม้ไปขัดกันไว้ ไม้สั้นมันก็ไม่มาระเราแล้ว ทีนี้พอไม้มาระเราเนะ เราจะเดินจงกรม แต่ไอ้ไอ้ไอ้ไอ้ไอ้ไอ้.. วุ่นวายไปหมดเลย เพราะไปเอาตัวเองเป็นใหญ่ไป

แต่ถ้าเรามีศีลของเราเนะ เราแก้ไขเราตัดแปลงได้ทั้งนั้น เราแก้ไขสิ่งนี้ได้โดยไม่ผิด เราทำได้ทั้งนั้นล่ะ เพียงแต่ถ้ามันมีปัญหา นี่พูดถึงแก่ศีลนะ โอ้โฮ ถ้าบอกว่าคนนอนหลับแล้วศีลสมบุรณ์นี้ แหม.. ถ้าเรานอนหลับแล้วศีลสมบุรณ์ มันเหมือนกับเราไม่ได้ทำอะไรเลยแล้วเราจะเป็นคนดี แต่เราต้องทำด้วย เราทำงานทุกๆ อย่างเลย แล้วทำงานถูกต้องถึงจะเป็นคนดี ถ้าไม่ทำอะไรเลยไม่ใช่คนดีหรอก คนดีมันดีที่การกระทำ ฉันทนั้นเจอสิ่งใดแล้วเราต้องแก้ไขเอา อันนั้นคือศีล

อันนี้เราคิดว่ามีคนคิดอย่างนี้เยอะ มีคนคิดว่าถ้าไม่ทำอะไรนี่คือศีล ศีลคือความปกติของใจ ก็นอนแช่กันอยู่อย่างนั้นละเป็นปกติของใจ แล้วมันจะผิดปกติได้อย่างไรละ ปกติหมายถึงว่าเราเผชิญสิ่งใด แล้วจิตใจเราไม่หวั่นไหวต่างหากละ มีสิ่งใดเกิดขึ้นมา เรามั่นคงในศีลของเราต่างหาก นี่ถือว่าจิตใจมันคง

หลวงตาพูดอย่างนี้ละ ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์นี้ หัวใจนี้เหมือนสปริง เวลายืดออกไปมันจะยืดออกไปได้ เวลาปล่อยสปริงมันจะกลับที่เก่า แต่จิตใจปุณฺชนเราเนี่ยมันเหมือนเหล็กงี้ เหล็กมันเป็นเหล็กเส้นไซ้ใหม่ เวลาดึงออกไปเนี่ยมันก็ตรงเลย เวลาให้มันกลับ มันกลับไม่เป็นงี้ เหมือนจิตใจของเราไปเจอสิ่งใดแล้ว เรายกเว้นตรงนั้น เรายกเว้นตรงนี้ แล้วก็ไหลไปเรื่อย พอถึงเวลาจะเอากลับ ก็กลับไม่ได้ แต่ถ้าคนที่มีปัญญาเหมือนสปริง ดึงออกไปมันก็ดึง เวลาปล่อยมันก็กลับมาที่เก่า

จิตของผู้ที่มีคุณธรรมมันจะเป็นอย่างนั้น เวลาที่มีสิ่งใด มันอยู่ที่ความจำเป็น เรามีความจำเป็นอย่างไร เราก็ทำตามความจำเป็นนั้น พอพ้นจากความจำเป็นนั้นแล้วก็เลิกกัน แต่ความจำเป็นนั้นไม่ใช่ทำให้ผิดนะ ความจำเป็นคือเรื่องของโลก แต่ถ้าเป็นธรรมนี่ไม่เป็นอย่างนั้น

ฉะนั้นนอนหลับไม่มีศีล นอนหลับก็คือขอนไม้ ขอนไม้ไม่มีศีลไม่ได้ ศีลนี้สำหรับคนที่ใช้ชีวิต คุณคือตัวเจ้าศีลสิ เวลาบขีดยอดมันจำศีลเห็นใหม่ เวลาไม่ใช่หน้าอาหารของมัน เขาเรียกกบจำศีล ๖ เดือนนี้มันไปนอนอยู่ในรูมัน มันจำศีลของมัน พอจำศีลนี้ มันมีชีวิตมารับรู้ของมันนะ มันมีชีวิต มันถึงกบจำศีล แต่กบพลาสติก กบไม้ที่เขาแกะเหมือนกบ มันไม่ได้จำศีลหรือเขาแกะขึ้นมา นี่ก็เหมือนกันคนนอนหลับไม่มีศีล นอนหลับแล้วเป็นศีลเป็นไปไม่ได้ ความคิดแปลกมาก

๕๐. เนาะ ศีลบริสุทธิ์ตอนนอนหลับนี้ไม่มี อันนี้พูดถึงศีลเนาะ ที่นี้จบเนาะ เอวัง